

Aurel Conțu

SUBLIMISMUL

sau

întoarcerea la originile poeziei

nou curent literar nonconformist

SEMĂNĂTORUL
Editura online - aprilie 2010

Cap.1 Ce este Sublimismul ?

Unii, și nu puțini, și-au pus o asemenea întrebare, alții s-au întrebat, pur și simplu, dacă **sublimismul** este un nou curent literar și destui au vrut să știe dacă eu îmi revendic paternitatea acestuia. Cum răspunsurile mele, pare-se, n-au fost în măsură să acopere întreaga paletă de curiozități și de nedumeriri, adesea chiar întemeiate, voi încerca în cele ce urmează să aduc clarificările necesare.

Înainte de aceasta trebuie să ne întoarcem o clipă în istoria zbuciumată a poeziei și abia după aceea, prin contrast, să vedem unde se situează **sublimismul**. Sintetizând, observăm că barocul își manifesta preocuparea pentru detaliu exacerbat, umanismul doar pentru om, văzut mai presus de orice, clasicismul oscila între rațiune și morală, romantismul între iluzie și amăgire, realismul dimpotrivă, cultiva relația dintre om și societate, iar naturalismul cea cu natura, impresionismul violenta prin contrast în timp ce parnasianismul dezarma în fața realității, alegând turnul de fildeș, modernismul propunea o rupere de trecut și inițierea unei noi arte, la fel ca expresionismul, care dădea frâu liber iraționalului și decreta libertatea absolută a spiritului, pe când dadaismul își arăta

neîncrederea în cultură și în tot ce ținea de vechea ordine, iar prolecultismul și realismul socialist intrau, pur și simplu, cu buldozerele în templul artei pentru ca, în sfârșit, postmodernismul să repună în drepturi percepția individuală a omului asupra realității, care este unică și de neînlocuit. Din acest punct începe **sublimismul**.

Termenul **sublimism** vine din latinsecul **sublimare**, a sublima și are mai multe înțelesuri: 1. a (se) purifica, a (se) rafina, a (se) transpune pe un plan superior, a (se) induce o stare elevată de conștiință, a reorienta anumite energii dizarmonioase către manifestări armonioase, a trece de la finit la infinit. 2. (Despre corpuri chimice) A trece din starea cristalină în starea de vapori și apoi din nou în starea de cristale, prin condensarea vaporilor. 3 (Despre substanțe) A trece din starea lichidă direct în starea de vapori fără trecere prin starea solidă, a (se) curăța de orice amestec impur sau străin. 4. (Psihanaliză) A deplasa energia izvorâtă din porniri instinctuale și egoiste spre atingerea unor scopuri altruiste etc.

Sublimismul este, așadar, forma literară de transpunere rafinată, curățată de orice amestec impur, a percepției în cuvânt și deplasarea acestuia prin sublimare direct în Sine, fără a mai trece prin Supraeu. Iată un exemplu:

sublimare

îi căutam sânii prin întuneric
dar în locul lor
am găsit două găuri
cât să-mi încapă
mâinile
înăuntru
unde bătea
o inimă

desublimare

o inimă bătea
înăuntru
unde mâinile mele
abia încăpând
au găsit două găuri
în locul sânilor
prin întuneric
umblând

(Poemul Clipă de dragoste din volumul Himeriada)

Nefiind vorba despre o sublimare cu efect terapeutic, ca în catharsis, ci de una cu caracter transcendental, de agregare a sufletului dintr-o stare în alta prin forța cuvântului, așa cum se întâmplă adesea și în natură, virtuțile formei, redusă la esență, declanșează acest mecanism misterios al transfigurării sublime. Adeseori vedem un râu dispărând misterios sub razele fierbinți ale Soarelui, dar îl regăsim apoi în roua de pe frunze, care la rându-i devine nor, iar acesta râu, ocean, mare sau fulg de zăpadă. Energiile ascunse în străfundurile inconștientului nostru, aflate într-o continuă fierbere, produc neconținut și invariabil aceleași transformări enigmatice și profunde asupra cuvintelor, aceste Galthei fascinante, cioplite în fildeșul clipei.

Sublimismul este ilustrat de cele șase volume de poeme: Drumul spre casă, Fiorduri, Insomnii, Scara de mătase, Himeriada și Ecce homo, apărute, sub semnătura mea, la Editura Semănătorul on-line, in perioada decembrie 2009 – aprilie 2010, grație, dacă pot să spun așa, remarcabilului profesor, publicist, scriitor și patriot **N.N. Tomoniu**, căruia îi mulțumesc și pe această cale.

Primele patru volume sunt precedate de un cuvânt înainte, preluat din lucrarea de față, spre a transmite cititorului un mesaj subliminal, care să-l urmărescă atât pe parcursul cât și după sfârșitul lecturii.

Cap.II Transpunerea percepției in cuvânt și sublimarea acestuia

Un poem este sublimist atunci când îndeplinește următoarele condiții:

- are un titlu semnificant
- are o formă neregulată, dar condensată la maximum : de la 1 la cel mult 12 versuri și un cuvânt subliminal, cu sau fără o pauza între ele
- are tonalitate internă și cursivitate
- păstrează din întregul percepției doar esența

- are rezonanță in măsura versului alb sau rimat
- conține cel puțin un cuvânt subliminant

Să exemplificăm:

sublimare

derută

cu ce obraz să mă întorc
din nou in Eu
când m-am reîntrupat
aseară-n Budha
iar către dimineață-n
Mahomed
și
Dumnezeu

desublimare

surâs

m-am întrupat in Dumnezeu
și-n Mahomed m-am întrupat
a doua oară
din Budha-n care
mă pitisem decuseară
lăsând la o răscruce
propriu-mi
Eu

(Poemul Derută din volumul Ecce homo !)

In contextul percepției titlul este semnificant: exprimă o stare de culpabilitate față de Eu. Forma este neregulată și sintetizează faptul culpabil, acela de a fi înșelat vigilența Supraeului, pe care Eul îl adoră, pentru a da o raită prin Sine. Transpunerea percepției in cuvânt are tonalitate internă (Eu, Budha, Mahomed, Dumnezeu) pe de o parte, cât și cursivitate prin cadența versului și prin rima largă, rezonantă, pe de altă parte. Cuvântul subliminant este Dumnezeu, iar efectul subliminal este menținut de aparenta derută: **cu ce obraz să mă întorc / din nou in Eu.**

Desublimând, observăm cu lejeritate premeditarea și efectul cameleonic al percepției în cuvânt.

În concluzie, putem spune că **Sublimismul** se deosebește de celelalte curente prin aceea că renunță la caracterul său narcisist, împrumutat de la creatorul de artă, lăsându-i cititorului libertatea de a se subroga actului creativ cu mijloacele sale. Ideea de a-ți prezenta lumii propriile trăiri și de a pretinde apoi tuturor să le și înțeleagă este depășită. Fiecare individ percepe realitatea în mod individual și personal, își are propriu sistem de reprezentări și de valori după care se călăuzește sau la care se raportează.

Cap. III Omul și condiția sa sublimistă

Secolul XXI tinde tot mai mult să devină Google-ian. Internetul s-a strecurat într-atât în viața noastră încât nimeni nu mai concepe existența în afara Lui, nici măcar cei care-l socotesc o unealtă a diavolului și fac pe ascuns semnul crucii:

cortina se ridică-n ochiul meu
și-ntreaga lume-mi cade la picioare –
cum cade-o floare

sunt Dumnezeu

(Poemul Google din volumul Ecce homo!)

Eruditul de altădată, copleșit de volumul uriaș de informații, care depășesc pentru prima oară puterea fizică a minții, descoperă cu stupeoare că pierde supremația în fața Wikipediei:

sunt o pasăre –
nu știu să plâng altceva
decât cântecul

(Poemul Mărturisire din volumul Fiorduri)

Valul de tineri internauți, ieșiți parcă dintre clapele calculatoarelor, sparg toate barierele cunoașterii cu o nonșalanță demnă de invidiat:

o Coca Cola, un sandwich, o țigară,
o cană caldă de cafea
și-o pasăre în colivia din cămară

viața mea

(Poemul Dragoste din volumul Ecce homo!)

Cultul sacru al valorilor, fără de care evoluția noastră ar fi fost pusă de mult sub semnul întrebării, tinde deodată spre o egalizare camaraderească între indivizi și instituții. Sentimentul înălțător al dragostei, înecat în prozaic și desuet, stârnind în cel mai fericit caz zâmbete și înduioșare, se pierde inevitabil într-o exacerbare a sexului vulgar.

Dictatura prostului gust și jubilația instinctului primar asupra rațiunii întregesc tabloul acestei lumi în care foarte mulți dintre noi nu se mai regăsesc:

atâtea magnolii –
și niciun greier
să-mi cânte în creier

orgolii

(Poemul Disperare din volumul Insomnii)

Cap.IV Omul și Poezia

Pasul uriaș făcut de om pe prima treaptă a mileniului trei nu putea să nu lase urme asupra vieții, fiind pentru prima oară în istoria omenirii când omul o lua înaintea vremurilor, tot mai tulburi, autodepășindu-se. Dacă unele ramuri ale artei au răspuns cu succes provocării, poezia, în mod paradoxal, avea să resimtă șocul schimbării din plin și să rămână multă vreme groggy. Puțini din cei care nu și-au pierdut cumpătul, acoperiți de corul Casandrelor, au strâns rândurile și au încercat să reânoade firul de unde fusese rupt:

știi
domnule
îmi zice doamna Himeră
punându-și placa dentară
pe noptieră
poezia este ca o petală
de floare
pe care s-a așezat
un fluture
nespălat pe picioare

(Poemul Definiție din volumul Himeriada)

În acest timp, creatorii de modă veche, treziți peste noapte fără obiectul muncii, își plâng singuri de milă, iar editorii se zbat între speranță și disperare. Sentimentul neputinței și zădărniceii pare să-i fi cuprins și pe cei mai optimiști. Mulți sunt gata să tragă obloanele și să stingă lumina. Era glaciara a poeziei pare să fi început:

iarbă uscată –
sub copite de ciută
un greier cu scripca stricată

derută

(Poemul Dramă din volumul Insomnii)

În fapt, lucrurile stau mult mai simplu, iar toate aceste spaime izvorăsc mai degrabă dintr-o impresie defazată a celor mai în vârstă, incapabili să facă față provocărilor

viitorului, decât dintr-o realitate concretă și dinamică, google-iană, accesibilă doar celor mai tineri. Nu te mai poți raporta la realitățile secolului XXI cu mijloacele secolului XIX sau XX:

plâng fără lacrimi
Doamne, cad păsări din cer –
unde sunt sfinții

(Poemul Rugăciune in zori din volumul Fiorduri)

Și ca o ironie a sortii, după secole de zbateri și de experimentări barbare asupra omenirii, omul nou avea să apară singur:

din somn venind spre-mbrățișări de zori –
nemuritori!

(Poemul Oameni din volumul Scara de mătase)

Cap.V Piatra de obsidian

Sursa tuturor opreliștilor și presiunilor exercitate asupra Eu-lui, conștiința noastră de sine, este Supraeul sau, altfel spus, conștiința noastră morală:

un înger ține scara pe care mă aburc...

(Poemul Scara de mătase din volumul cu același nume)

Aflată între Sine, stăpânul instinctelor, și Eu, executorul docil al Supraeu-lui, conștiința morală este responsabilă de transformarea omului într-o ființă nevrotică, condamnată să trăiască sub teroare și în delir. Supraeul își arogă rolul de judecător în numele unei morale și etici infailibile, create de dânsul, care ar trebui să guverneze întreaga omenire și să uzurpeze permanent supremația instinctelor:

părinte
zise Freud scoțându-și
creierul
cu mâna goală din formol
făcând abstracție de
cele sfinte
acesta este adevărul gol

(Poemul Viitorul unei iluzii din volumul Himeriada)

Evoluția fantastică a societății umane în ultima jumătate de secol a avut drept consecință accelerarea ritmurilor vieții și debarasarea omului de povara conștiinței morale. Sinele putea, în sfârșit, să-și impună dictatura instinctului asupra conștiinței de sine, dând frâu liber tendințelor și energiilor primare, pe care Supraeul, purtătorul normelor morale și etice, le ținuse milenii întregi în întuneric:

Doamne
ce încântare crudă
e să rămâi atârnat
pe o creangă
în plânsu-ți
ca o agudă
doar tu

cu tine însuți

(Poemul Extaziere din volumul Ecce homo!)

Într-o realitate precipitată și corosivă, cum este cea a secolului XXI, senzația de comprimare a timpului împinge omul modern să-și reconsidere modul de raportare la sine și la mediu înconjurător:

strâns în propriu gând –
toate drumurile duc
spre mine însumi

(Poemul Călător prin țara nimănui din volumul Fiorduri)

Efuziunile Supraeu-lui nu mai pot fi acceptate, iar moștenirea existențială, atârând tot mai greu în economia vieții, nu-și mai găsește rostul, devenind o povară. În viața de zi cu zi se simte deja trecerea abruptă de la impuls la faptă, de la gând la cuvânt sau de la concret la ambiguu, dar

și invers, pe o axă ambivalentă, Sine-Eu, în care Supraeul nu mai contează. Fenomenul acesta de trecere de la o stare fizică a faptei la una psihică, ocolind starea metafizică a acesteia, se numește **sublimare**, iar reversul ei **desublimare**:

A

mirosul bradului în gând
se sprijină pe-o boabă
de lumină
din care plec și mă întorc
oricând
pe-aceleași urme
cu mirosuri violente
de rășină

B

mirosuri violente
de rășină
mă duc pe-aceleași urme
acum și orșicând
iar boaba aburită de lumină
îmi readuce mirosul
bradului
în gând

(Poemul Dus-întors din volumul Ecce homo !)

Poezia urmează parcă stările de agregare ale lavei vulcanice în misterioasa piatră de obsidian: orice abatere de la parametrii riguroși ai creației o poate transforma într-o structură poroasă, ca piatra ponce, sau, după caz, într-o structură amorfă, asemănătoare fulgilor de zăpadă. Adevărata piatră de obsidian strălucește la lumină ca o oglindă, iar în întuneric dispare enigmatic, contopindu-se cu acesta:

ochiuri de gheață lucind
în umbre de stele –
oglinzi de argint

privile mele

Cap. VI Ultima frontieră

Domeniul artei, supervizat exclusiv de Supraeu, a rămas multă vreme singurul bastion al rezistenței în calea Sine-lui:

când Sinele se-nsinuează-n Eu
și-mi pune-n cârcă sacul cu șopârle
mă-ntorc nefericit în Supraeu
în liniștea acestei gârle

ca un plebeu

(Poemul Fără scăpare din volumul Ecce homo!)

Deși izgonit în hăurile cele mai întrunecate ale Sine-lui, de unde glasul său se aude din ce în ce mai slab, Supraeul s-a angrenat în cel mai devastator război de gherilă cu Sinele, bucurându-se încă de adorația Eu-lui și de solidaritatea creatorilor de artă. Din păcate, raportul de

forțe dintre casta artiștilor și restul omenirii a înclinat balanța în favoarea celor din urmă, restaurând după milioane de ani dictatura primordială a Sine-lui:

în heleșteu doar peștii gândesc ca filozofii –
mă strâng pantofii !

(Poemul Aristocrație din volumul Scara de mătase)

Pentru cei mai tineri această nouă ordine a însemnat o simplificare a relației dintre Sine și lume în condițiile unei existențe zbuciumate, în schimb pentru cei mai în vârstă a fost un șoc de proporții:

prea multe minți și-un singur Dumnezeu –
și eu ateu !

(poemul Și totuși din volumul Scara de mătase)

Poezia nu se putea sustrage acestui curent nou, devastator, avînd posibilitatea fie să se cramponeze de trecut și să încremenească etern în aceleași tipare, fie să urmeze calea instinctului și să reînvie din nou, ca pasărea Phonix, din propria-i cenușă. Ani în șir Sinele a fost perceput ca o catacombă a tenebrelor, a instinctelor primitive aflate mereu în conflict și preocupate doar de păstrarea cu orice preț a plăcerii:

strâns între Eros și Thanaos
ca între două ghilotine –
când mă înalț învingător în Sine,

când mă cobor înfrânt în haos

adică-n mine

(Poemul Scila și Caribda din volumul Ecce homo!)

A trebuit să treacă multă apă prin albia Styx-ului pînă cînd omul să realizeze că egoismul Sine-lui atotputernic îi profită mai mult decît altruismul Supraeu-lui înfumurat. Simplitatea și eficiența mesajului unui Sine protector, neviciat de simbolistica unui Eu complexat și slugarnic, avea să se răsfrîngă timid și asupra celui mai conservator domeniu al artei, poezia:

doar în cuvinte gândul adesea poate fi ajuns –
pe-ascuns!

(Poemul Desfrâu din volumul Scara de mătase)

Înainte de a fi culegător și vînător omul primordial, căruia antropologii i-au aplicat pe nedrept eticheta de om primitiv, a fost poet:

ascult cum vântul
în tihna mea frămîntă –
izvorul cîntă

(poemul Accente inegale din volumul Scara de mătase)

Nici nu se putea altfel într-un Paradis, așa cum era Pământul la începuturile vieții, în care natura de o frumusețe coplesitoare și viețuitoarele sale dumnezeiești nu puteau lăsa indiferent un suflet de om singur, care nu era nici arbore, nici râu, nici munte, nici pasăre:

ia-mi
Doamne
bolovanul acesta
din cale
și lasă-mă singur
ca o pasăre
pe țărmurile Atlantidei

(Poemul Rugăciune din volumul Himeriada)

Încântarea primului om în fața măreției naturii și întregului Univers a însemnat primul poem într-un vers scris cu inima:

înoată printre stele broscorii-n heleșteu –
așa cred eu!

(Poemul Cer oglindit din volumul Scara de mătase)

Înobilarea viețuitoarelor cu suflete și transformare lor în idoli a fost prima personificare poetică din istoria omenirii. Și nu în cele din urmă, desenele din peșteri, cu nimic mai

prejos decât cele ale artiștilor suprarealiști din zilele noastre, au dat aripi cuvântului încă neajutorat:

din brânci
s-a ridicat nesigur pe picioare –
și-a dat cu capu-n Soare

(Poemul Instinct sublim din volumul Ecee homo!)

Omul primordial a aruncat, așadar, bumerangul, iar acum acesta se întoarce de unde a plecat. Se închide un cerc la capătul căruia Sinele triumfă din nou în fața unei omeniri perplexe și smintite. Cursul vieții, ieșit de mult din albi, se retrage la izvoarele începutului:

arunc în foc risipa asta de cuvânt
și fumul intră-n gura unei hote –
n-am timp să lupt cu morile de vânt

ca Don Quijote

(Poemul Asfixiere din volumul Ecce homo!)

Limbajul devine tot mai eliptic, iar fapta un substitut al ideii. Omul zilelor noastre trece peste toate opreliștile conștiinței și face exact ceea ce intenționează să facă. Totul se rezumă la supraviețuire, la păstrarea siguranței proprii și a stării de bine cu orice preț. Reprezentările stufoase ale Supra-eului în Sine se prăbușesc ca într-un joc de puzzle,

fiind înlocuite de reprezentări simple și eficiente, sublimite:

e strânsă haina timpului fugar
și haina vieții mele strânsă-i ca pe fus
de parc-aș fi tocmit-o din bazar

la preț redus

(Poemul Constrângerii din volumul Ecce homo!)

Cap.VII Drumul spre casă

Volumul Drumul spre casă a fost creat experimental, urmărind să ilustreze diferența dintre un curent literar, în speță tanka, și oricare alt curent literar, în cazul de față **curentul sublimist**. Fiecare din cele 133 poeme este un tanka, iar toate cele 133 de poeme tanka la un loc, așa cum au fost concepute de fapt, formează un lanț renga. Lectura unui asemenea poem fluviu, care urmărește cu asupra de măsură drama unei furnici rătăcite, nu-i tocmai simplă pentru un om ocupat, cum sunt mai toți oamenii în zilele noastre, iar rezultatul unei asemenea întreprinderi nu poate fi decât păgubos.

tanka 1

până la

tanka 133

biata furnică,
umblând întunericul
fără o torță –
va găsi ea oare drumul
printre atâtea spaime ?

biata furnică
mai face-un pas și cade –
se prăbușește...
o liniște adâncă –
vai, Doamne, ține clipa!

Aplicând metoda sublimării acestui lanț renga obținem două variante sublimiste :

I

drumul spre mușuroi
n-a fost fără de frică –
nici înainte, nici înapoi

biata furnică

II

furnica se oprește pe cărare
fără rost –
și moare

atât i-a fost

(Poemele Fără busolă și Capitulare din volumul Insomnii)

Observăm în cele două forme sublimiste marea concentrare a expresiei poetice și adresabilitatea ei fără limite. Dacă poemul renga se adresează unui public inițiat și obedient, care reacționează previzibil, poemele sublimiste vizează un public mult mai larg, eterogen, căruia îi oferă posibilitatea operării cu toate mijloacele proprii Sinelui, în care informația aceasta există de când lumea, iar rezultatul este același, poate chiar mai interesant, luând în

calcul toate variantele posibile. Să mai vedem un exemplu sugestiv:

sublimare

din cei patru baci
de turmă
trei vrur-al patrulea
să moară
de topor
și se sfârși acesta pîn' la urmă
plîns doar de-o singură mioară
așa cum toate-n lumea asta
mor

desublimare

așa cum toate-n
lumea asta mor
și cum tristețe umple
ochiul
de mioară
pîn' la urmă
sfârși sărmanul baci de
muchie de topor
doar pentr-o turmă

(Poemul Miorița din volumul Ecce hommo!)

Arareori cineva poate reproduce integral Miorița, dar oricine poate recita o strofă-două sau încropi un rezumat al baladei cu mijloacele și cuvintele sale. Aceasta înseamnă că Sinele se află în cunoștință de cauză și că reacționează aplicat la orice stimul sublimat. Știm că Sinele este etern și nemuritor, că apare și dispare odată cu viața și că este scopul vieții. Viața noastră, așadar, vine cu întreaga experiență a Sinelui, acumulată de-a lungul milioanei de ani și de agregări, și nu întâmplător orice fapt de viață ni se

pare cunoscut, ceva deja văd, care mi se întâmplă și nouă așa cum s-a mai întâmplat și altora înaintea noastră:

sublimare

în Sine am trăit ce alții
au lăsat în mine
și viața mea se-adăugă
în raftul Sinelui
precum o carte
căci scopul vieții
se găsește-n Sine
iar viața mea prin Sine
merge mai departe

desublimare

viața mea prin Sine merge
mai departe
căci scopul vieții se găsește-n
Sine
iar viața mea în Sine-i
ca o carte
pe care alții-au scris-o
mai-nainte
pentru mine

(Poemul Arhetipul din volumul Ecce homo!)

Cap.VIII Mărețul Creator al Ploii

Mecanismul de substituire simbolică prin sublimare în Sine a unui lucru, obiect, a unei percepții, reprezentări, trăiri sau traume, fără diferențieri esențiale și în pofida deosebirilor de limbă, se regăsește în cultura tuturor

popoarelor. **Broasca**, de pildă, apare pretutindeni în lume ca simbol al fecundității, prosperității și bogăției, fiind asociată cu apa și cu luna:

sublimare

auzi broaștele
orăcând în gărla
asta de sticlă ?
nici o stea nu-i aivea
într-un ciob de oglindă...

desublimare

apa-i ca o foaie de sticlă,
iar luna-i ca o șopârlă ...
cum să n-auzi broștele
orăcând printre stele
în gărlă ?

(Poemul În sens invers din volumul Ecce homo!)

Indienii americani i-au zis Mărețul Creator al Ploii, comparând-o cu fulgii de zăpadă care atingeau pământul la sfârșitul iernii și luau chip de broască spre a-i anunța despre întoarcerea somonilor:

sublimare

ningea cu broaște-n loc
de nea
iar oameni-și zvârleau
în apă fericiți coconii
să fie anul doar cât
o mărgea
și să se-ntoarcă iar
peste un an

desublimare

s-or reântoarce iar
peste un an somonii
iar pân'atunci femeile
vor zămilsii coconii
pe care-i vor zvârli
in volburi chiar de Paște
când iar va ninge-n loc
de fulgi

somonii

cu broaște

(Poemul Ninsori din volumul Ecce homo!)

La greci, romani sau egipteni, broasca era considerată un animal sacru, simbol al vieții și protectoare a călătoriilor:

sublimare

simt gustul de sudoare
tot mai acru,
dar nimeni nu-i pe meterez
atât de-aproape
încât să mă oprească...
și-atunci mă tot scufund
în ritualul sacru
și mă împerechez
dezgustător
c-o broască

desublimare

mă-ndepărtez de-această
broască
cu iz de baltă și
mirosul acru
și cum nu-i nimeni
pe aproape
ca să mă trezească
mă-ntorc în lumea mea
ieșind din
sacru

(Poemul Coșmar din volumul Ecce hommo)

Mai mult decât atât, broaștele erau îmbălsămate și așezate în mormintele regale:

sublimare

bătrânețile –
jalnice heleștee
pline de broaște

desublimare

ca niște moaște –
bătrânețile
jalnice heleștee

sfinte moaște

pline broaște

(Poemul Înțelepciune din volumul Insomnii)

Unii zei erau înfățișați cu cap de broască, alții se reântorceau adesea pe pământ transformându-se în broaște, însăși zeița nașterii la egipteni era întruchipată de o broască râioasă, iar străbunii vegheau asupra triburilor disimulați tot în broaște:

sublimare

desublimare

aceeași ochi îndepărtați
și bulbucați de broască
răpănoasa
puteau să aibă-n spate
aceeași zei și oameni
plecați de mult
de-acasă

aceeași zei și regi
plecați de mult de-acasă
aveau cu ei alături
aceeași ochi îndepărtați
și bulbucați
de broască
răpănoasă

(Poemul Confuzii din volumul Ecce homo !)

Adesea oamenii încrustau pe stâlpii caselor chipuri de broaște ca să nu se prăbușească:

sublimare

cuțitul meu
un chip de broască
crestează-n stâlpii
din pridvor
să-mi țină casa dreaptă
și-n picioare
până mor

desublimare

pân' de-o muri
această casă
va rămâne alături de ogor
ținută-n echilibru
de-o broască încrustată
cu cuțitul
in stâlpii din pridvor

(Poemul În loc de potcoavă din volul Ecce homo!)

In unele culturi, mai mult decât in altele, broasca semnifică înălțarea magică de la un nivel al conștiinței la altul, de la realitate și lumea conștientă, la lumea spirituală a Sinelui:

sublimare

broscuța-și pregătește saltul în
transcendental
când frigul mușcă-n copitele
de cal
și-i trebuie o iarnă
‘ntreagă
din largul Sinelui
s-ajungă
iar la mal

desublimare

pierdută-n marea Sinelui
precum un nechezat de cal
o iarnă-ntragă-i între
ea și mal
și-atunci broscuța
se asucunde
sub un deal
și își începe saltul în
transcendental

(Poemul Înălțare din volumul Ecce homo!)

La chinezi și la români, dar și la alte nații, broasca este asociată cu lucruri malefice precum vrăjitoarele sau diavolul, molimile sau boala, fiind de asemenea considerată și aducătoare de neazuri, prevestitoarea morții ori a nenorocirilor:

sublimare

sunt draci urâți ca broaștele
din râu
și vrăjitoare broaște
am văzut
de bunăoară
care se scufundau în apă
pân' la brâu
și descântau șopârlele
la tâță
sau la subsuoară

desublimare

la subsuori sau chiar
la țâțe
puneau broscuțele-n
călduri
și noaptea ungeau dracii
cu țărâțe
prin păduri
și-i alungau să coase
broaștele
la guri

(Poemul Vedenii din volumul Ecce homo!)

În credința populară se spune că dacă omori o broască, îți moare mama sau îl înfurii pe Dumnezeu, care trimite potopul de ploaie asupra lumii. Iar dacă îți intră broasca în casă, e semn că cineva ți-a trimis farmece. Mai rău este atunci când broasca are gura cusută, fiindcă în cazul acesta s-ar putea să mori chiar tu:

sublimare

vai
am călcat o broască
cu pantoful
și simt cum mă apucă
teama
ca nu cumva să moară
mama
ori Dumnezeu să ne trimită
iar potopul

desublimare

potopul
ni-l trimite Dumnezeu
și tot Părintele din cer ne ia
și mama
ba s-ar putea să mor și eu
care-am călcat sub talpă
lighioana
și-am aruncat-o
la veceu

(Poemul Spaima din volumul Ecce homo!)

Nu de puține ori broasca este și ținta ironilor:

se umflă broasca privindu-se în apă –
să vezi cum crapă!

(Poemul Aroganță din volumul Scara de mătase)

Cap. IX Îngerul Morții

În simbolistica **sublimismului**, și nu numai, **bufnița**, supranumită și Îngerul Morții, ocupă un loc privilegiat. Asociată cel mai adesea cu moartea, la greci bufnița

reprezenta simbolul Atenei, zeița înțelepciunii, iar la sumerieni zeița morții era întruchipată de o femeie goală între două bufnițe. Peste tot însă ea este percepută ca un mesager al forțelor malefice:

zbor de bufniță –
în inima nopții
țipă o cârțiță

treziți morții

(Poemul Veste din volumul Insomnii)

Magia și vrăjitoria și-au revendicat-o în egală măsură, stricându-i sau sporindu-i, după caz, reputația de piață rea:

bufnița din baltă
aruncă bulgări cu sacu’
în baltă

rânjește dracu’

(Poemul Năduf din volumul Insomnii)

Prezentă în mai toate culturile popoarelor, mai îndepărtate sau mai apropiate, ca o vestitoare a morții, rămâne un mister cum atâția oameni diferiți din întreaga lume i-au atribuit independent unii de alții aceleași simboluri:

ochi de bufniță –

nu cobi arătare
moartea-i departe

(Poemul Ghicitul în bobi din volumul Fiorduri)

Sau:

să știi
prietene
că și la Helsinki
bufnițele
prevestesc moartea
când vine noaptea

(Poemul Răspuns din volumul Himeriada)

Dintotdeauna vocalizele inconfundabile și fluierăturile bufniței au fost interpretate ca niște chemări către lumea spiritelor:

sublimare

când nici cuțitul nu mai
intră-n noapte
o bufniță mă fluieră
la geam
și-atunci când o întreb
dacă-i de viață sau de moarte
mă pune caii Sinelui
să-nham

desublimare

înham încă o dată
la căruța Sinelui ogarii
și mă urnesc din viață
către moarte
c-o bufniță ce mână
telegarii
atunci când nici cuțitul
nu mai intră-n noapte

(Poemul Chemări sinistre din volumul Ecce homo!)

Bufniței i se mai impută faptul că aduce boala asupra copiilor și că ia parte la dansul vrăjitoarelor, prinzându-se în joc cu acestea pe mormintele cimitirelor. De aici, probabil, și renumele căpătat de Înger al Mortii:

sublimare

o bufniță dansează printre
vrăjitoare bete
în pielea goală
fără pene
iar morții tremură
defrică
în schelete
alături de copii
mânjiți de boală
și popi cadelnițând
doar în izmene

desublimare

popi chiori de somn
se-ncurcă în izmene
iar vrăjitoare slute bagă
pruncii-n boală
doar bufnița se leapădă
de pene
așa cum dracii
se leapădă
de smoală
și joacă țonțoroiu-n
pielea goală

(Poemul Jubilații din volumul Ecce homo!)

Dar și lipsa bufniței devine o spaimă:

singur în noapte –
peste atâta beznă
nicio bufniță

(Poemul Dinaintea furtunii din volumul Fiorduri)

Cap.X Solul Zeilor

Simpla aducere în prim plan a unui simbol, dincolo de valențele cuvântului meșteșugit artistic, declanșează în mintea noastră amintiri despre care uitasem sau despre care nu aveam cunoștință. Adeseori surpriza este cu atât mai mare cu cât simbioza dintre ceea ce vrem să spunem și ceea ce se află deja în noi este perfectă. **Corbul**, de pildă, care mai este cunoscut și sub denumirea de Solul Zeilor, nu se deosebește prea mult de **cioară**, astfel că atât unul cât și celălalt sunt asociați aceluiași simbol al morții, al sinistrului, al tenebrelor, al murdăriei sau al obrăzniciei:

un cârd de ciori albastre s-au așezat pe-un leș –
crepuscul bej!

(Poemul În asfințit din volumul Scara de mătase)

Se pare că reputația proastă a ciorii, dar și culoarea ei întunecată, specifică întregii specii, se datorează zeiței Athena, care a izgonit-o din Acropolis și a transformat-o

dintr-o pasăre albă în una neagră supărată că aceasta aducea numai vești rele:

sublimare

de ce sunt toate ciorile
atât de negre și haine
se întrebă Athena
c-un suspin
A,da!!!
îmi amintesc
acum mai bine
le-am dat culoarea
lumilor din care vin

desublimare

tenebrele din care vin
la fel de negre-s și
pline de genuni
șopti Athena cu venin
și le blestem
să le stea viețile-n gâtleje
ca un spin
și să se-ndestuleze
doar cu mortăciuni

(Poemul Supărare din volumul Ecce homo!)

Croncănitul ciorii anunță vreme rea, nenoroc, neazuri
sau provoacă stări de anxietate:

golașe ramuri –
doar ghearele ciorilor hâde
mai zgârâie-n geamuri

ude

(Poemul Dezolare din volumul Insomnii)

tomnatici nori –
doi struguri arși de rouă

și cârduri de ciori

salcie ruptă în două

(Poemul Dinăuntru din volumul Insomnii)

în drum mesteceni fără spic –
călugări orbi
pe dealuri corbi

apoi nimic

(Poemul Prin ceață din volumul Insomnii)

pustiu sufletul –
doar ciori dezbrăcate
peste omături

(Poemul Bătăi de inimă din volumul Fiorduri)

perdea murdară
peste fereastra zilei –
o cioară

cutia milei

(Poemul Angoasă din volumul Insomnii)

Întruchipând forțele răului sau pe cele ale diavolului,
cioara trăiește cu aceeași determinare dar și lipsă de rost

pretutindeni în lume, din zonele deșertice ale planetei până în cele polare:

sublimare

zbura o cioară neagră
într-un zor de ziuă crud
și-un corb plutea deasupra-i
ca un lord
când unul peste
Polul Sud
când altul peste
Polul Nord

desublimare

de-i Polul Sud
sau Polul Nord
aceeași cioară ochiu-ți
zgârâie cu ciocul
și-oriunde-ai încerca
să te ascunzi de
moarte
ea știe locul

(Poemul Amenințări din volumul Ecce homo!)

În credința multor popoare arătarea ciorii în vis este un semn rău, prevestește nenorocirea, nenorocul, boala, chiar sfârșitul:

sublimare

în visu-mi scurt
cu-ntorsuri și
cu dusuri
o cioara s-a oprit
în prejma mea
din umblet
și cât m-am preumblat prin minte

desublimare

prea multe breșe-n
oasele-mi
bătrâne
încearcă viața asta
nepermis
și-s prea puține clipe
până mâine

căutând răspunsuri
m-am și trezit cu toate ciorile
în suflet

să-mi ordonez viața
după ciorile din
vis

(Poemul Superstiții din volumul Ecce homo!)

Până la urmă, simbolul ciorii evidențiază latura întunecată și miraculoasă a lumii, în care mii de suflete rătăcesc fără speranță între purgatorii înspăimântătoare și paradisuri ostile, negăsindu-și locul nici pe pământ, nici în ceruri:

sublimare

desublimare

nici cerul nu-i atotcuprinzător
pe cât s-ar crede
din afară
și nici pământul nu-i atât
de-ncăpător
pe cât s-ar crede
sau ar vrea să pară

nu-i loc nici în pământ
și nici în cer
ne-am înmulțit peste măsură
încât în Rai se tremură
de ger
și-n Iad se moare
de căldură

(Poemul Sufocare din volumul Ecce homo!)

În multe locuri, se spune, vrăjitoarele folosesc piciorul de cioară pentru incantații de moarte sau se transformă ele

însele în ciori spre a putea participa astfel la anumite ritualuri satanice:

sublimare

cu un picior de cioară
descântat în noapte
aceleași vrăjitoare
călări pe măhuri
printre nori
se prind în ritualul
aducător de moarte
și dup-aceea se
prefac
în ciori

desublimare

în ciori
se-ascund aceleași vrăjitoare
ce hoinăresc bezmetice
prin noapte
și care cu piciorul
înmuiat în lapte
fac diferența dintre
viață
dragoste
și moarte

(Poemul Făcături din volumul Ecce homo!)

Concluzionând, am putea spune liniștiți despre cioară că își merită cu prisosință renumele și că simbolul acesteia este corect și întemeiat. Există însă și o nuanță, extrem de contrastantă de altfel, venind dinspre popoarele asiatice, în special de la chinezi, dar și de la indienii nativi americani, pentru care cioara reprezintă simbolul iubirii, simbolul soarelui sau al creației, având menirea de a apăra scrierile Marelui Spirit și de a călăuzi sufletele către întuneric. Se

crede chiar că acestor păsări le lipsește simțul timpului, ele putând trăi simultan în prezent, trecut și viitor, între lumea întunericului și cea a luminii:

nu blestemați aceste ciori
sărmane
simboluri ale Soarelui
și-ale iubirii
sacrosante
chiar dacă se hrănesc
cu hoituri
și ciolane
nu-i drept să le priviți altfel
decât pe
celelalte

(Poemul Compasiune din volumul Ecce homo!)

Cap. XI PASĂREA SATANEI

Imaginea **liliacului**, cunoscut în cultura mai multor popoare ca Pasărea Satanei, este asociată cu lumea întunericului, a tenebrelor, provocând cel mai adesea

spaimă, respingere, angoasă sau dând naștere la tot felul de superstiții. Fiind o îmbinare ciudată între pasăre și animal, dar și singurul mamifer dintre animale și păsări care este înzestrat cu mamele și hibernează, liliacul pare să-și merite renumele. De nevăzut și de negăsit ziua, apare de cum apune Soarele și bântuie până în zori tenebrele nopții:

șipete-n noapte
în somnambulice zboruri –
câțiva lilieci

(Poemul Închipuiri din volumul Fiorduri)

hibernând toată iarna
spânzurați de picioare –
lilieci fără suflare

ascunsă e taina

(Poemul Enigma din volumul Insomnii)

* ah! liliecii !
simt sângele furnicii
pulsând în vene...
* mai rău nici că se poate –
cum să mai tragi nădejde ?

(Poemul Drumul spre casă din volumul cu același nume)

în beznă liliacul își frământă aripa –

departe-i clipa!

(Poemul De nicăieri din volumul Scara de mătase)

În mod curios, atât la chinezi cât și la mayași liliacul simbolizează longevitatea și imortalitatea, el fiind stăpânul peșterilor, considerate ca niște purgatorii în drumul sufletelor dincolo de moarte:

sublimare

adesea trec prin peșterile
reci
cu sufletu-mi pornit
spre alte paradisuri
și-s sfârtecat cu gheare
scârnave
de liliaci
care mă țin legat
de propriile-mi
visuri

desublimare

mi-e sufletul hoinar
prin propriu-mi vis
în care mă afund
ca într-un beci
nu-i chip să trec
de Purgatoriu ăsta
de-ntuneric
decât lăsându-mi inima
zălog
acestor liliaci

(Poemul Suflet rătăcit din volumul Ecce homo!)

Dacă la africani liliacul este considerat o divinitate a morții și un devorator al luminii, iar la greci era recunoscut ca pasărea preferată a zeiței Artemis, la noi acesta este privit fie ca un vampir, care sugă sângele oamenilor, fie ca un suflet reîncarnat, care revine printre oameni sub o altă

înfățișare. Țăranii din multe locuri îl răstignesc la porți pentru a apăra casa de duhuri rele ori îl îngroapă sub praguri pentru a le aduce noroc:

sublimare

vampiri cu chip
de șoareci
cruzi
înaripați
aduc cu ei fiorul
morții
iar noi îi omorâm
înspăimântați
și-i spânzurăm la porți
să ne alunge
duhurile
noptii

desublimare

i-am spânzurat de porți
sau îngropat
în prag
să nu mai umble
noaptea-n voia
sorții
și să nu mai
oprească sufletul
pribeag
din drumul său
către câmpia
morții

(Poemul Crucificări păgâne din volumul Ecce homo!)

Cap.XII. OANNES sau ZEUL din APĂ

oftez din suflet –
în hăurile mele
zvârcolesc peștii

(Poemul Prea plin din volumul Fiorduri)

Jumătate om, jumătate pește, creatură fabuloasă apărută din mare în valea Mesopotamiei, descălecând, pare-se, din țărnițele la fel de fabuloase ale Atlantidei sau, după alții, dintr-o misterioasă specie de extraterestri, Oannes este asimilat cu Dumnezeu de mai târziu. Se spune că acesta s-a amestecat printre oameni și i-a învățat știința literelor, a numerelor, a construcțiilor, le-a dezvăluit frumusețea artelor și necesitatea legilor, le-a dat semințele roadelor și i-a învățat cum să le cultive, cum să le îngrijească și să le culeagă, retrăgându-se apoi în străfunduri și lăsând în urma sa Soarele, paznicul lumii, să vegheze asupra omenirii:

sublimare

în mintea mea lucește
același chip de capră
cu coarnele de pește
și ochii de omidă
născut din volburile
mărilor
venind dintr-o
îndepărtată
și misterioasă
Atlantidă

desublimare

extraterestre creaturi
ieșeau din apele
cu undă lină
și se amestecau cu
pământestile făpturi
lăsându-le
în dar
cu dragoste
cunoașterea
sublimă

(Poemul Oannes din volumul Ecce homo!)

De la peștele mitic, făuritorul lumii, la peștele care înghite oameni, apoi îi regurgitează, salvându-i, sau de la credința femeilor de a rămâne gravide mâncând pește până la identificarea unor vechi și înfloritoare civilizații cu acesta, imaginea peștelui a rămas neschimbată și astăzi:

luceferi celești
tremură în apa din chioarcă
alături de pești

nicio barcă

(Poemul Vestire din volumul Insomnii)

În credințele indiene peștele are puteri magice: îl salvează de la potop pe Manu, apoi îi înmânează Videle, iar la creștini reprezintă simbolul vieții, fiind descris în Biblie ca peștele lui Iisus:

sublimare

doar cu cinci pâini
de orz
și vreo doi pești
Isus hrăni cinci mii
de suflete înfometate
iar Manu primi Videle
în mână
tot de la acești
făurători de lumi
și ctitori de
eternitate

desublimare

ei stau ca niște pietre
la-nceputuri
și ne-amintesc de
fiecare dată clipa
goală
de coșmar
prin care lumea
curse
fără încetare
trecând din avatar
în avatar

(Poemul Neguri din volumul Ecce homo!)

În linii mari, imaginea peștelui este întotdeauna reconfortantă:

din baltă sare către cer un pește –
parcă zâmbește!

(Poemul Surpriză din volumul Scara de mătase)

Cap.XIII ICAR, OMUL VERDE SI XOCHIPILLI

Sau altfel spus, păsări, frunze și flori, o triada eternă a poeziei :

păsări în zbor –
îndepărtări de aripi
numai albastru

(Poemul Nemărginire din volumul Fiorduri)

un râu de sânge

grădina cu trandafiri –
poarta deschisă

(Poemul La porțile Raiului din volumul Fiorduri)

păsări de sticlă
milioane de frunze –
și-o singură stea

(Poemul Ca într-un vis din volumul Fiorduri)

Pasărea este simbolul viului, cerului, visului, a bucuriei interioare și a descătușării. În cultul egiptean unele zeități aveau cap de pasăre, fiind asociate învierii, forței spirituale, eliberării sufletului de trup. La alte popoare, pasărea era considerată expresia fertilității, continuității, vieții mistice, trecerii existenței sau depărtării de prezent. Simbolul aripii, întâlnit doar la pasăre, a fost dintotdeauna asociat efortului uman de a-și depăși condiția, de a evada, de a deveni erou asemeni lui Icar, omul care și-a făurit aripi din pene și ceară, dar care, furat de plăcerea divină a zborului, s-a apropiat prea mult de Soare, ceara topindu-se, iar el căzând în apele mării Egee:

sublimare

ai fost nedrept
Doamne
dându-mi gândul hoinar
și nu aripi

desublimare

purtat de gând
mă zbat nebun
în propriu craniu
dar îmi lipsește zborul

să cuprind între ele
tot cerul
precum fiul lui
Daedalus
Icar

Doamne
bătaia aripii
și visul lui Icar
atât de-nălțător
și-atât de straniu

(Poemul Visul lui Icar din volumul Ecce homo!)

Frunzele arborilor, reprezentate în desenele din cele mai vechi peșteri, în mănăstiri, biserici sau catedrale, iar mai târziu în scrieri și picturi celebre, apar în cultura multor popoare ca simboluri ale nașterii, vieții și ale morții.

plopi dezgoliți –
pe umerii cerului
frunze galbene

(Poemul Stele bolnave din volumul Fiorduri)

încet lunecând
se lovesc de fereastră
frunze de gând –

floare albastră

(Poemul Adieri din volumul Insomnii)

o frunză galbenă își cată loc de veci –
în beci!

(Poemul Destin din volumul Scara de mătase)

Ciclul nașterii, creșterii și morții frunzelor imită de fapt ciclul existenței omului în copacul nemuritor al vieții, făcând trimitere la Omul verde, simbolul păgân al Divinității, al nașterii și morții succesive, chipul acestuia fiind alcătuit din frunze:

sublimare

același om
din frunze verzi
se-ncarnă
și-n frunze galbene
închide ochii
peste iarnă

desublimare

în frunza galbenă-și
închide viața
efemeră
și-n frunza verde
se întoarce iar
ca o himeră

(Poemul Omul verde din volul Ecce homo!)

Frunzele se regăsesc și în inflorescența minunată a florii, care simbolizează puritatea, delicatețea și mirajul trecător al vieții:

cădeau din cer petalele de crin –
ningea divin!

(Poemul Fulgi de nea din volumul Scara de măstase)

prea multe zbateri –

pentru o singură viață
ajung trandafirii

(Poemul Zădărnicie din volumul Fiorduri)

*dacă-i departe –
zadarnică-i speranța
înmugurită...
*bobocii florii crapă
întotdeauna noaptea!

(Poemul Drumul spre casă din volumul cu același nume)

Nu există civilizație în care floarea să nu irupă ca simbol al frumuseții și dragostei eterne sau să nu fie iubită atât de oameni cât și de zei. La romani, de pildă, stăpâna florilor era zeița Flora, la noi, și nu numai, Zâna florilor, iar în mitologia aztecă zeița Xochipilli:

sublimare

doar o femeie
se-aseamănă
adesea cu petalele
de floare
fermecate
precum zeița Flora
azteca Xochipilli
sau zâna Florilor
hălăduind pe-aceste

desublimare

culori sfioase
fără de asemănare
din ochii Florei
Xochipilliei
și zânei Florilor
se arcuiesc
din zare-n zare
precum un
curcubeu

plaiuri sfinte și
binecuvântate

de cântec
în zi de sărbătoare

(Poemul Zâna Florilor din volumul Ecce homo!)

Zeița frumuseții în mitologia greacă, Afrodita, despre care se spune că s-a născut din spuma mării, ieșea dintre valuri înconjurată de trandafiri roșii, iar în palatul Cleopatrei toate covoarele erau înlocuite cu aceleași petale multicolore de roze. Vishu, în cultura indiană, prefera trandafirul, pe care-l considera floarea divinității, în timp ce Brahma îndrăgea lotusul fără să fi văzut vreodată trandafirul. Abia după ce văzu neobișnuita floare, Brahma îi dădu dreptate lui Vishu și i-o zămilsi pe Lakshmi, ca soție, din trandafiri:

sublimare

desublimare

din roze sângerii
și albe
pe din două
îi zămilsi soție
Brahma lui Vishu
fără de prihană
să-i umple diminețile
cu rouă
și să-i deschidă
noaptea
drumul spre Nirvană

se scaldă-n trandafiri
frumoasa Afrodita
și rebela
Cleopatră
iar Vishu își găsește-n
floarea sângerie
jumătatea
în timp ce Brahma-și
întărește trinitatea
punând peste Nirvana
piatra

(Poemul Lakshmi din volumul Ecce homo!)

Cap.XIV Zeus și Balaurii

La greci Zeus era considerat stăpânul vântului, fulgerului și ploii, fiind reprezentat ca un moșuleț cu un fulger în mână. Aceste trei simboluri se regăsesc în culturile tuturor popoarelor din cele mai vechi timpuri până azi, având în mod curios cam aceleași semnificații:

năluci de vânt –
printre umbrele nopții
forfotesc morții

uitați pe pământ

(Poemul Veghe din volumul Insomnii)

blestemat fulger –
în nerăbdarea ploii
potcovesc caii

(Poemul Nepotriviri din volumul Fiorduri)

din nori curgeau în valuri lacrimile albe –
flori dalbe!

(Poemul Ploua în asfințit din volumul Scara de măstase)

Vântul este asociat cel mai adesea unui spirit malefic, năzuros și nemulțumit, de regulă reprezentat de un balaur, care suflă doar pe o nară spre a nu distruge Pământul și care este purtătorul zmeilor înaripați, a păsărilor și a sufletelor în drumul lor spre ceruri. Născut orb și blestemat să se lovească de tot ce-i iese în cale, vântul se supără adesea și aleargă în neștire răcorind Pământul sau, dimpotrivă, încălzindu-l atunci când doarme ori se află într-o dispoziție bună. La naștere, vrăjitoarele îi sortiră să fie simțit de toată lumea, dar să nu fie văzut de nimeni:

sublimare

balaurul acesta chior
se-mpiedică de toate
cele
ba dă cu fruntea-n
câte-un nor
ba-nfoaie fustele
la stele

desublimare

între Pământ și cerul
înstelat
balaurul cel chior
alunecă întruna
luând în brațe
când Soarele
când luna

(Poemul Vântul din volumul Ecce homo!)

Dacă vântul era trimis de Zeus ca un avertisment, acesta folosea **fulgerul** pentru a-și pedepsi supușii nechibzuiți, ba câteodată și zeii de-o seamă cu dânsul. În alte culturi, mai

apropiate sau mai îndepărtate, fulgerul semnifica pedeapsa divină abătută asupra păcătoșilor, dar și scânteierea săbiilor încrucișate de zmeii norilor în lupta lor pentru stăpânirea cerului:

sublimare

balauri-nori
se-nfruntă zi de zi
încrucișându-și iataganele
cu iscusință
din care sar scânteii
și-adeșea câte-un fulger
trimis de-un Zeus
supărat
ca o sentință

desublimare

aruncă Zeus cu
fulgere în nori
și-adeșea fulgerul
lovește omul fără
de păcate
iar zmeii și balaurii
din cer
se tăvălesc de râș
pe spate

(Poemul Pedeapsa nevăzută din volumul Ecce homo!)

În credința populară creștină fulgerul este asociat unei lumânări a lui Dumnezeu pe care acesta o folosește pentru a

căuta și ucide diavolii sau duhurile rele ori pentru a-și aprinde pipa. Cel desemnat însă ca stăpân al fulgerelor de către Atotputernic este sfântul Ilie, vizitiul carului ceresc și vânătorul de draci, care nu-i iartă nici pe oameni, vinovați de pierderea cojocului divin:

sublimare

aprinde Dumnezeu
cereasca-i lumânare
să vadă dracii cuibăriți
în vie
și să-l trimită
cu fulgerul și trăsnetul
asupra-le
pe necruțătorul
sfânt Ilie

desublimare

din carul său de
îngeri tras
sfântul Ilie cu
fulgerele țipă
în timp ce Dumnezeu
pe-un nor
se delectează visător
trăgând
din pipă

(Poemul Lumânarea Domnului din volumul Ecce homo!)

Se spune că Dumnezeu a lăsat Balaurul să semene **ploile** pe Pământ din butoiul ceresc după credința și faptele oamenilor. Balaurul se apleacă peste râuri și soarbe apa cu broaște și alte lighioane, apoi o împrăștie peste lume, umplând de fiecare dată butoiul la loc. Asupra balaurului doar sfântul Ilie are putere, acesta urmărindu-l din carul său de foc, cu roțile țintuite, care găuresc cerul și lasă apa să curgă peste Pământ sub formă de ploaie:

sublimare

balaurul care aduce
ploaia
peste râuri cristaline
paște
sorbind în burta-i
uriașa
lipitori
și heleștee-ntregi
cu tot
cu broaște

desublimare

ploua cu șerpi
cu broaște
și cu lipitori
pe când balaurul
care aduce ploaia
peste lume
se zvârcolea
sub cerul
negru
învrăjbit de nori

(Poemul Ploaia din volumul Ecce homo!)

Cap.XV. Teciztecatl, Crizantema și Psyche

Melcii, greierii și fluturii, nu puteau lipsi din simbolistica sublimismului prin semnificațiile deosebite ale acestora, existente din vremuri imemoriabile în Sinele nostru etern și colectiv:

uitate vremuri –
sub tălpi cochilii albe
adună ecoul

(Poemul Bătrânii melci din volumul Fiorduri)

suflet de greier –
nu îmi ajunge ochiul
destul ca să-l mângâi

(Poemul Încântare din volumul Fiorduri)

auzi? un greier
a început să cânte
din scripca-i fermecată...
altfel ar fi fost tragic –
pe cer, uite, și luna !

(Poemul Drumul spre casă din volumul cu același nume)

Melcul era asemănat de azteci cu zeul Lunii, Teciztecatl, semnificând nașterea și reînnoirea, dar și încetineala, închiderea în sine sau împotmolirea, iar la creștini dimpotrivă, lenea și comportamentul păcătos, inutilitatea. Cochilia melcului este comparată cu o peșteră în care acesta intră și iese miraculos, precum Soarele și Luna, după cum spirala cochiliei are semnificația un atribut cosmic,

identificându-se cu labirintul, cu forma și cu misterele acestuia:

sublimare

lăsând în urmă
dâra-i umedă
scârnavă
și dizgrațioasă
prin labirintul
cochiliei
melcu-i
permanent
pe drumuri
și mereu
acasă

desublimare

oriunde-ar fi
ar merge
ar ajunge
e acasă
ca Soarele și Luna
apare și
dispare
lăsând în urmă
aceeași dâră
albă
și dizgrațioasă

(Poemul Zeul Lunii din volumul Ecce homo!)

bătrânul melc mai face-o haltă
deschide ușa grea din toc
dar, vai, alunecă în baltă

de unde-atâta nenoroc

(Poemul Popas din volumul Insomnii)

Ca și melcul, dar la cealaltă extremă, **greierul** semnifică iresponsabilitatea, nepăsarea, hazardul, fiind considerat o

creatură muzicală care profită în contrapartidă de toate bucuriile, mulțumirile și încântările anotimpurilor calde. Grecii purtau podoabe scumpe înfățișând un greiere pentru a-și etala viața nobilă, iar chinezii îl considerau aducător de belșug și noroc, reprezentându-l ca pe o crizantemă:

sublimare

desublimare

un greier iese din culcuș
ținându-se cu greu de un burete
și pune mâna pe arcuș

nepăsător aruncă o privire
și pune mâna pe arcuș
zvârlind cu sunetu-i subțire

așa, băiete

dintr-un culcuș

(Poemul Redivivus din volumul Insomnii)

Psyche la greci era reprezentată de un **fluture**, numele său însemnând în același timp suflet, respirație și fluture. Fluturile, așadar, ilustrează oriunde în lumea aceasta simbolul sufletului, al transformării și al renașterii. Pentru chinezi acesta întruchipa simbolul imortalității, a vieții fără de moarte, iar pentru japonezi, curios, al neseriozității, datorită comportamentului său nestatornic. La creștini fluturele este emblema învierii, a succesiunii cosmice a vieții din omidă, în crisalidă, apoi în vîetate adultă, dar și al vanității sau efemerului, pentru că trăiește foarte puțin:

sublimare

desublimare

omida de pe

un fluture

ramura de crin
se mută dintr-o
nimfă-ntr-un
fluture
divin

se-ntoarece-n
crisalidă
și-ajunge pân' la
urmă
tot omidă

(Poemul Miracol din volumul Ecce homo!)

Cap. XVI. Apolo, Artemis și Calea Zeilor

De la sumerieni încoace, poate chiar și mai înainte, omenirea s-a prosternat Cerului încercând să-i dezlege misterioasele taine sau aspirând către întinsurile sale împodobite cu milioane de sori, de luni și de stele:

iată Soarele –
bună dimineața
doamnă cu coasa

(Poemul Răsărit întunecat din volumul Fiorduri)

purpuriu cerul –
nu mi-au rămas culori
să aprind luna

(Poemul Tablou neterminat din volumul Fiorduri)

ochiuri de gheață lucind
în umbre de stele –
oglinzi de argint

privirile mele

(Poemul Neasemuire din volumul Insomnii)

Soarele se regăsește ca simbol central în cele mai vechi forme de manifestare ale conștiinței religioase. La egipteni, de pildă, Ra era considerat zeul Soarelui, creatorul universal și stăpânul suprem, faraonii considerându-se reprezentanții acestuia pe pământ. În fiecare noapte, Ra trece prin cele douăsprezece porți ale întunericului, luptându-se cu balaurul Apofis, trimis de Seth, zeul distrugerii, pentru a se arăta în zorii zilei luminos și victorios :

sublimare

strălucitorul Ra
în carul său de foc
străbate porțile
păzite de balaur
ieșind din noapte
în același loc
și în același
cântec
fermecat de
graur

desublimare

trimis de Seth
Apofis
la porțile luminii
cu zeul Ra
se-nfruntă ca-n
poveste
dar carul zeului
de foc
cu roțile sfărâmă
porțile celeste

(Poemul Zeul Soarelui din volumul Ecce homo!)

Tolteci, înaintașii aztecilor, se rugau lui Tezcatlipoca, oglinda fumegândă, adică Soarele, căruia îi ofereau jertfe omenești :

sublimare

îi ziceau Soarelui
cu venerare
oglanda fumegândă
zmulgând cu cleștii
din piepturi de
fecioară
inima
plăpândă

desublimare

jertfeau făpturi
la întâmplare
pe-altarul zeului
solar
și-nebuneau în
incantații
colective
ca-ntr-un coșmar

(Poemul Tezcatlipoca din volumul Ecce homo!)

Grecii îl venerau la începuturi ca zeu al Soarelui pe Helios, fiul titanilor Hyperion și Theia, având ca surori pe Eos, zeița zorilor, și pe Selena, zeița Lunii. Mai târziu locul lui Helios a fost luat de Apolo, fiul lui Zeus și al zeiței nopții, Leto, reprezentat ca un tânăr frumos și puternic, îndrăgit sau urât, după caz, atât de zei cât și de oameni. Apolo călătorește ziua în carul său de aur, străbătând bolta

cerească, iar noaptea, către asfințit, intrând în Hades, prin Porțile Cerului, lasă hăturile fratelui său geamăn, Soarele Negru:

sublimare

frumosul zeu al
Soarelui
Apolo
și azi aleargă
de colo până
colo
și umblă noaptea-n
carul său
de aur negru
pe dincolo

desublimare

ieșind din Hades
zeul Soarelui
îmbracă nimbul
strălucit
și carul său de
aur
cu telegari de flăcări
alungă zmeii
și balaurii
în asfințit

(Poemul Porțile Cerului din volumul Ecce homo!)

În cele mai multe culturi Soarele și Luna apar ca doi frați care fug unul de altul pentru a nu se întâlni și îndrăgosti. La eleni Luna era identificată cu Hecate, zeița răscrucilor, cu trei capete, la etrusci cu Artume, zeița nopții și morții, la romani cu Diana, zeița vânătorii, la geto-daci cu Bendis, zeița dragostei și fertilității, iar la greci cu Artemis, zeița

pădurilor, nașterii copiilor, fertilității și vânătorii, fiica lui Zeus și sora lui Apolo:

sublimare

desublimare

când Soarele spre Hades
își mână telegarii
ca furtuna
se naște tremurând
în ochi de stele
și luceferi
luna

i-au zis Hecate, Artume,
Diana, Artemis,
sau și mai simplu
Luna
așa îi zicem și acum
la fel și mâine
și întotdeauna

(Poemul Stăpâna nopții din volumul Ecce homo!)

În tradiția populară, stelele, grupurile de stele erau considerate luminile Raiului ce străbat prin crăpăturile porților cerului ori candelile aprinse de îngeri în amurg și stinse în zori. Vechii sumerieni, cei care inventaseră scrisul, roata, știința numerelor, carul de luptă, armura, sabia, roata olarului, harponul, dalta, acul și nu numai, cunoșteau ca nimeni alții știința cerului, astrologia, și au fost, se pare, printre primii care au lăsat dovezi scrise despre existența extraterștrilor. Grecii însă au fost cei care au denumit cele

mai multe dintre constelațiile cunoscute nouă astăzi. Acestea au primit nume după zei, eroi antici, monștri și alte numeroase personaje mitologice: Perseu, Hercule, Andromeda Scorpionul, Peștii, Racul, Fecioara, Capricornul, Balanța, Dragonul, Ursa Mare, Orion, Gemenii, Leul, Taurul, Centaurul, Săgetătorul etc.:

sublimare

cioplite-n stele
chipuri de dragoni
de tauri
lei
săgetători
și scorpioni
întreaga boltă-i
plină de eroi
de monștri sacri
de titani
de nimfe
și de zei

desublimare

i-au așezat pe zei
cu numele
în ascuțișul vremii
și-alătura
au așezat dragonii
eroii zămilsii
de sfinți
cu pământeni
și monștri apărui
din dragostea
zeițelor
cu scorpionii

(Poemul Constelații din volumul Ecce homo!)

Cap.XVII. Paznicul Palatului ceresc, Câinile Foo și Eilid

Legătura dintre lup, câine și cărioară apare în simbolistica lumii din cele mai vechi timpuri:

ghețuri pe râu –
amiază rece de Crăciun
un lup pe drum

(Poemul Singurătate din volumul Fiorduri)

suflet de câine –
cine a deschis poarta
spre neființă

(Poemul Niște oase din volumul Fiorduri)

căprioarele –
priviri neliniștite
în calea fugii

(Poemul Roua din ochi din volumul Fiorduri)

pustiuri de gheață
iarna bate la poartă –
dezlegați lupii

(Poemul Spaima din volumul Fiorduri)

În cultul multor popoare omul era considerat urmașul **lupului**, animal celest, trimis de zei printre oameni și lighioane, înzestrat cu puteri supranaturale. La chinezi **lupul** este imaginat ca Paznicul Palatului ceresc și este identificat cu steaua Sirius, iar la mongoli acesta este venerat ca fiind strămoșul direct a lui Genghis Khan. Întemeierea Romei se află, de asemeni, sub zodia lupului, cei doi frați, Romulus și Remus, fiind crescuți de o lupoaică, ca și Kyros de altfel, făuritorul imperiului persan. Băștinașii din America de Nord se autointitulau lupi și se considerau urmașii acestora, dând obiectelor de cult chipul și asemănarea lupului, după cum dacii lui Zamolxis, străbunii noștri, făcuseră din capul de lup stindard de luptă:

sublimare

născuți din întuneric
cu chipul lui Satan
ascuns în trup
în noi mai curge
sângele
lui Genghis Khan
privirea lui
Zamolxis
sau șuierul
dragonului
cu cap de lup

desublimare

din Sirius
lupoaica-și cată fii
zburdând printre
coline de mărgean
pe Kyros
regele persan
pe zeul dac
Zamolxis
și pe mongolul
mâncător de carne
Genghis Khan

(Poemul Capul de lup din volumul Ecce homo!)

Câinele descinde din lupul asiatic, fiind primul animal domesticit de om, încă de acum patruzeci de mii de ani, care a devenit cel mai credincios și supus prieten al omului. În mitologia aztecă acesta conducea sufletele celor morți peste Marele Fluviu, iar în cea greacă, Anubius, zeul cu cap de câine, păzea tărâmul celor morți sau judeca singur care dintre suflete meritau să se transforme în stele. Indienii nord-americani numeau steaua Sirius drept steaua Câinelui, iar vechii mexicani îngropau alături de cei sacrificați zeilor câte un câine pentru a le călăuzi sufletele către lumea cealaltă. În Orientul îndepărtat Câinele Foo sau Câinele cerului era considerat străjerul templelor buddhiste, gardianul porților împăraților, dar și ale porților mormintelor regale, ținând la distanță spiritele rele sau demonii și fiind înfățișat ca o creatură feroasă, cu aspect de diavol ori de leu cu colții amenințători:

sublimare

viața lor
adesea atârna
de-un bob de grâu
de pâine
și uneori jertfeau
pe-altarul zeilor
fecioarele și pruncii
și-i trimiteau dicolo
însoțiți de-un câine

desublimare

la porțile-mpăraților
mormintelor
și templelor
buddhiste
străbunii legau
câinii
s-alunge duhurile
rele
și spiritele triste

(Poemul Câinele Foo din volumul Ecce homo!)

În mitologia greacă **căprioara** era animalul preferat al zeiței Artemis, zeița vânătorii, simbolizând feminitatea, grația, armonia, nevinovăția, sentimentul iubirii și păcii. Căprioara, care trăia în Arcadia, era sacră, avea coarnele de aur și copitele de aramă, arama sugerând fuga disperată a fecioarei nevinovate. La chinezi căprioara reprezenta simbolul unei vieți îndelungate, plină de sănătate și bogăție, cuvintele **căprioară** și **belșug** pronunțându-se identic, iar la celți, Eilid, ilustra înțelepciunea, pietatea și devoțiunea, fiind considerată călăuzitoarea zânelor și sufletelor către țărâmurile magice:

sublimare

și eu trecut-am
prin Arcadia
odinioară
și-am plâns văzând
săgeata lui Hercule
culcând în iarba
verde
blânda căprioară

desublimare

se-nduioșă Hercule
privind în ochii
blândeii căprioare
și-l păcăli atunci
pe Eurysthe
lăsându-l doar
s-o vadă
cum dispare

(Poemul Eilid din volumul Ecce homo!)

Cap. XVII Cronos, Kairos și Turnul de Fildeș

Clipa, ziua și noaptea au fost reprezentate dintotdeauna ca simboluri ale vieții și morții, ale treceri noastre efemere prin această lume sau ale nimicniciei omului în fața eternității:

dinții clipelor
în dosul gândurilor –
morgă de hoituri

(Poemul Dinăuntru din volumul Fiorduri)

diminețile –
izvoare despletite
de plânsul ierbii

(Poemul Lacrima de sub pleoapă din volumul Fiorduri)

boabe de rouă –
furnici desculțe în zori
caută ziua

(Poemul Chinul Facerii din volumul Fiorduri)

om în noapte
mâna zgârâie ochiul –
nimic nu curge

(Poemul Încrâncenare din volumul Fiorduri)

prin noaptea oarbă
cu traista-n băț –
un smoc de iarbă

dezmăț

(Poemul Supravețuire din volumul Insomnii)

când bate gongu-n ceas o clipă moare –
iar alta sare!

(Poem într-un vers Inepuizabil din volumul Scara de
Mătase)

Pentru că era ceva indefinit, imposibil de atins și fără
nicio legătură cu lumea reală, grecii i-au zis **timpului**
Cronos, înzestrându-l cu însușiri mai pământești, accesibile

omului, și justificând existența tuturor evenimentelor vieții într-o succesiune temporală, trecut, prezent și viitor, după aparenta mișcare a Soarelui pe cer, după fazele Lunii și după orice alt fenomen cu o manifestare periodică, regulată:

sublimare

eternitatea-i
veșnic la capătul
din dos
și nimeni n-a
aflat vreodată
capătul
din față
de unde Cronos
fiul lui Saturn
neobosit înșiră
clipele
de viață

desublimare

trecut
prezent
un joc amețitor
e clipa
ce se pierde-n
efemeru-i zbor
venind dintr-un
trecut
care-i prezent
și care în același
timp
e viitor

(Poemul Stăpânul Timpului din volumul Ecce homo!)

Tot grecii i-au zis clipei Kairos, adică moment, lucru efemer, impresie trecătoare, trăire instinctivă, adesea fără importanță în economia vieții:

sublimare

câți oameni

desublimare

suntem

tot atâtea
clipe
lolaltă
se-nfiripă
doar într-o
clipă

vreo șase
miliarde
și-n noi
în fiecare clipă
câte-o clipă
arde

(Poemul Muhurta din volumul Ecce homo!)

Pilda cu cei doi frați gemeni, unul astronaut, celălalt poet, ne arată că mărunta clipă, alternanța zilei cu noaptea, mersul Soarelui, Lunii și stelelor, n-au nicio legătură cu timpul: fratele astronaut, plecat într-o călătorie spațială, descoperă la întoarcere că este mai tânăr decât fratele poet, rămas în Turnul de fildeș, deși amândoi s-au aflat simultan într-o perpetuă mișcare:

sublimare

din Turnul meu
de fildeș
când mă avânt
în zbor
mă-ntorc mereu
mai tânăr
și mai încrezător

desublimare

scăpat din lanțul timpului
simt nodul amintirii
zburând precum o libelulă
în timpul resetat
la zero
zbătându-se și horcăind
într-o pendulă

(Poemul Paradox din volumul Ecce homo!)

Cap. XIX Homo religiosus sau Homo Sapiens

Rasa umană a fost din cele mai vechi timpuri și până azi subiectul unor dramatice și sfâșietoare întrebări, rămase, din păcate, fără răspuns:

un prunc privește cerul nopții gângurind –
ce-o fi gândind!

(Poemul Puritate din volumul Scara de mătase)

din somn venind spre-mbrățișări de zori –
nemuritori !

(Poemul Oameni din volumul Scara de mătase)

prea multe minți și-un singur Dumnezeu –
și eu ateu!

(Poemul Și totuși din volumul Scara de mătase)

un înger din icoana sfântă a ieșit –
cam amețit!

(Poemul Miracol din volumul Scara de mătase)

o ancoră am aruncat în cheiul dinspre viață –

dar era ceață!

(Poemul Andocare din volumul Scara de mătase)

Identificându-se când cu homoo religiosus, ca un intermediar dintre sacru și profan, când cu hommo sapiens, fără nici un intermediar între el și sacru, omul încă mai rătăcește în speranța de a se regăsi în fiorul primordial al apariției sale:

sublimare

desublimare

din lut
făcut
și nenăscut
cu viața-n nări
suflată
se întoarce iar
în lut

din cârca mea
maimuța
se-aburcă
fără jenă
și-mi uzurpează
titlul
coborând

ca la-nceput

în genă

(Poemul Hommo religiosus din volumul Ecce homo!)

„ Destinul uman nu este o invitație la fericirea de a trăi ”,
spunea Petre Țuțea, din patul său de suferință, luând în derâdere teoriile evoluționiste:

sublimare

desublimare

cu cât desfaci mai mult
în felii ceapa
te apucă plânsul
și cu atât mai mult
te-ndepărtezi de tine
și de Dânsul

viața asta nu-i
pe gratis
cum se vede treba
și nimeni nu-i dispus
să ți-o trăiască
pe degeaba

(Poemul Destin din volumul Ecce homo!)

Cap. XX Steaua lui David și Kabala

Simbolistica Stelei lui David și a Cabalei ilustrează sentimentul acela unic, căruia îi spunem **Armonie**, resimțit ca o stare de bine, de bucurie și de pace, de comuniune cu Cerul și Pământul, de liniște deplină și de înălțare divină, în spirit:

undeva pe lac
înoată o lebădă –
apa e netedă

(Poemul Armonie din volumul Fiorduri)

în dansul zăpezii
un puf de pădăie
deasupra străzii

învie

(Poemul Efemeridă din volumul Insomnii)

un fir de iarbă
între două prăpăstii
și-o libelulă

(Poemul Armonie precară din volumul Fiorduri)

pe o petală de crin
se așează confuză –
o buburuză

Doamne, ce chin

(Poemul Suplețe din volumul Insomnii)

mânji în hamuri se zbat –
vuieste pădurea
și clopote bat

aiurea

(Poemul Descătușări din volumul Insomnii)

în mintea noastră totu-i la-ndemână –
întinde-o mână!

(Poemul O lume paralelă din volumul Scara de mătase)

Dacă Steaua lui David semnifică armonia, adică uniunea între femeie și bărbat, echilibru dintre bine și rău sau relația deosebită între Dumnezeu și om, în Kabala semnificația acestei stări de armonie universală este echivalentă cu perfecțiunea:

sublimare

nu-i doar orgoliu-n
visul iudeilor
păstori
cât mai ales orbire
nici semn că Tatăl
lumii
s-a uitat spre dânșii
printre nori
și le-a lăsat cum zic
Pământul moștenire

desublimare

precum un tată bun
și drept
și Dumnezeu de sus
când a-mpărțit Pământul
și Turnul Babel
l-a înclinat către apus
n-a dat iudeilor
nici mai puțin
și nici mai mult
decât a spus

(Poemul Orbire din volumul Ecce homo!)

Cap. XXI „ De-al meu propriu vis, mistuit mă vaet...”

Actul creației este prin excelență divin și înălțător, dar și dramatic și chinuitor. Starea aceasta de extaz și transă,

proprie creației, „din mine însumi”, este de fapt starea sublimă a materiei în diversele ei forme, care se dezvăluie celor chemați și, prin ei, umanității:

dureri surde –
nu-mi găsesc umbrele
ca să mă acopăr

(Poemul Înfrigurări din volumul Fiorduri)

am tăiat mierla –
cuțitul cu sânge
picura triluri

(Poemul Efect pervers din volumul Fiorduri)

strâns în propriu gând –
toate drumurile duc
spre mine însumi

(Poemul Călător prin țara nimănui din volumul Fiorduri)

nu-i totul pierdut –
am încă o inimă
de așezat plânsul

(Poemul Pe ruinele gândului din volumul Fiorduri)

cristale reci –
sentimentele mele
oglinzi paralele

(Poemul Vedenii din volumul Fiorduri)

dune de nisip
îmi caut țipând tăpile –
nicăieri nimeni

(Poemul Prin colbul timpului din volumul Fiorduri)

„ Arderea” creatorului, mistuit de propriile gânduri și de truda herculeeană de a așeza în cuvânt necuvântul, visul, este dureroasă și coleșitoare:

sublimare

din peștera minții
umblată de stihii
și umbre de ceară
țâșnește adesea
câte-o pasăre
neagră
care se sfarmă
de lumina
de-afară

desublimare

colcăiesc visele
precum mormolocii
în baltă
milioane de zbateri
rămân fără rost
fără haltă
între lumea aceasta
și lumea
cealaltă

(Poemul Facerea din volumul Ecce homo!)

Pentru creator rămâne mereu amărăciunea de a nu putea trece de acel moment zero al creației și timpului, dincolo de care nu se găsește nici materie, nici timp, nici mișcare, nimic:

sublimare

copii orfani
pierduți în lumi
și universuri
nesfârșite
fără temelii
ne căutăm și azi
părinți-n doinele
de jale
și pătimim alătura
de cruci
de oseminte
și de ciocârlii

desublimare

nu poți să dai
sau să primești
viață
doar jucând un rol
nu poți vesti-nceputul
sau sfârșitul
dacă nu ești sol
și nu e cu puțință
să te sprijini
în drumul lung
al vieții
pe un gol

(Poemul Dincolo din volumul Ecce homo!)

Cap.XXII Arhetipul sau Sublimismul Ancestral

Uneori te întrebi unde este experiența și evoluția de milioane de ani a ființei umane, evenimentele preistoriei

trăite, reluate și repetate mereu în această aventură ancestrală, prelungită până în zilele noastre, a omului pe Pământ? Alteori te întrebi de unde vin acele viziuni stranii, vise, halucinații, sentimente de deja vu, care cel mai adesea nu au nicio legătură cu experiențele tale personale, dar pe care le percepi întotdeauna ca și cum ar fi propriile tale expereințe? Nu cumva ele sunt tocmai ceea ce pare a lipsi din istoria noastră imemorială, adică istoria însăși ?

sublimare

ne întâlnim și noi
ca oamenii
din când în când
două fantasme
defazate
la hotar de gând

desublimare

'năuntru meu
trăiesc de când mă știu
două feline
una sunt eu
iar alta-i cârțița
din mine

(Poemul Eu și cu Mine din volumul Ecce homo!)

Oare acel ceva indefinit, modelul prim, original, care s-a manifestat cândva și care s-a repetat și se repetă incontinuu în Sine, unde sălăsluiește, nu se relevă cumva ca un arhetip ori de câte ori un stimul echivalent îl aduce la suprafață, îl desublimează?

sublimare

când vreau să rup
toți trandafirii vieții

desublimare

acum un milion de ani
m-am înțepat

din grădini
răsar din noaptea
rațiunii mele
mii de spini

cu-n spin
și azi când rup o
floare
încă mai suispin

(Poemul Arhetip din volumul Ecce homo!)

Arhetipul, această informația primordială, sublimată arhaic, nu se dezvăluie ca o imagine sau ca un simbol inteligibil, universal valabil, el se desublimează pur și simplu în elementele care l-au compus, adică într-o largă paletă de senzații auditive, tactile, vizuale, cutanate, de miros, de gust, de plăcere, de frică, de groază, de surprindere, de culoare și multe altele:

sublimare

îmi iese șarpele în cale
și-ncremenesc atunci
de frică rupt
plesnește sub picioare
fușteiul de la scară
și cad în golul
dedesubt
sau strâng în brațe
capra
la pulpa căreia
am supt

desublimare

parfumul ei
îmi stăruie
în nară
și totul se întâmplă
la fel
ca prima oară
cu-aceleași mângâieri
și răsuflări
de pară
în urletele
lupilor de-afară

(Poemul Răbufniri din volumul Ecce homo!)

Latinescul arhetipal **persona**, în traducere **mască**, poate să însemne chip, individ, ins, om, ființă, ipochimen, creatură, specimen, sugerând natura ascunsă a firii omenești în raport cu lumea și umanitatea, cât și proiecția sa asupra sie înseși, un fel de desublimare în act:

sublimare

în Sine mă ascund
sub chip de pasăre
de șarpe
ori de broască
iar în afară
în Eul meu neliniștit
de om
după o mască

desublimare

ipochimen
cu sufletul
sfărămicios
de cretă
nu sunt nici om
nici șarpe
nici broască
nici egretă

(Poemul Masca din volumul Ecce homo!)

Caracterul duplicitar și narcisist al ființei umane este accentuat de arhetipul **umbrei**, zona tenebroasă a Sinelui în care colcăie tot ce este mai primitiv, mai bestial, mai violent și unde își găsesc locul defectele, slăbiciunile, tendințele nefaste, diabolice, criminale, poftele sexuale și pasiunile oarbe:

sublimare

oricât aş vrea
nu pot să nu te mint
să-ți scot un ochi
apoi să te alint
să-ți despici fruntea
sau pântecul
obez
și-apoi acolo-n
raclă
să te profanez

desublimare

adesea-mi vine
să pun mâna
pe cuțit
să-njunghii toți
călugării
din schit
și să tai capul
starețului
cu hârlețul
ruginit

(Poemul Umbra din volumul Ecce homo!)

Omul se află între Viață și Spirit. Spiritul dă sens vieții, în timp ce viața permite spiritului să se exprime. Experiențele umanității se regăsesc în Spirit, care este absolut, și se transmit ereditar vieții, care este relativă:

sublimare

viața mea-i
o clipă-n vânt
la voia Sinelui
fără de moarte
un nor ce se-nfiripă
ca un gând
și care se destramă

desublimare

se zbat în mine
milioane de chemări
și mă trăiesc vieți
nelămurite
sunt doar o gazdă
la răspântie
de zări

ca un gând
în noapte

acolo unde trag adesea
sufletele rătăcite

(Poemul Marele Spirit din volumul Ecce homo!)

Spiritul sau Sinele se relevă în succesiunea eternă a vieții prin vis, motorul existenței, care dă culoare prezentului și sondează deopotrivă trecutul și viitorul:

sublimare

desublimare

din visul vieții
mă înalț și mă cobor
și tot din vis dau fuga
din trecut în viitor
și între două vise
mă pregătesc să mor

am fi prea singuri
fără visele din noi
și-am sta stingheri
și triști
pe crenga timpului
ca niște pițigoi

(Poemul Caleașca fermecată din volumul Ecce homo!)

Cap. XXIII Lada cu zestre sau Cartea vieții

Strigătul copilului care se naște și care își exprimă revolta în prima clipă a existenței sale, dovedește fără putere de tăgadă că omul vine pe lume perfect înzestrat pentru a face față tuturor încercărilor vieții. Cei care spun

că pruncul nu are conștiința propriei sale existențe și că psihicul său se dezvoltă pe parcursul vieții, în cadrul unei comunități exclusiv umane, este falsă. Copii părăsiți sau crescuți de animale supraviețuiesc întotdeauna, se dezvoltă și se adaptează mediului înconjurător. Lada cu zestre a ființei umane, cuprinzând întreaga trăire psihică a umanității, de la origini până în prezent, este moștenirea existențială pe care ființa în general o primește la naștere, o folosește și o transmite îmbogățită urmașilor. Sinele nostru, prin urmare, este o Carte a vieții deschisă spre lume, spre Eu, din care ne luăm fiecare bruma de cunoaștere, de iubire și de ură, ignorând cel mai adesea conștiința morală, Supraeul, cu care ne-am procopsit de-a lungul a milioane de ani pe nebăgate de seamă:

în Sine am trăit ce alții
au lăsat în mine
și viața mea se-adaugă
în raftul Sinelui
precum o carte
căci scopul vieții
se găsește-n Sine
iar viața mea prin Sine
merge mai departe

(Poemul Arhetipul din volumul Ecce homo!)

SFÂRȘIT

CUPRINS

SUBLIMISMUL	1
Cap.1 Ce este Sublimismul ?	2
Cap.II Transpunerea percepției in cuvânt și sublimarea acestuia	5
Cap. III Omul și condiția sa sublimistă	7
Cap.IV Omul și Poezia.....	9
Cap.V Piatra de obsidian	11
Cap. VI Ultima frontieră.....	15
Cap.VII Drumul spre casă.....	20
Cap.VIII Mărețul Creator al Ploii.....	23
Cap. IX Îngerul Morții	29
Cap.X Solul Zeilor.....	33
Cap. XI PASĂREA SATANEI.....	39
Cap.XII. OANNES sau ZEUL din APĂ	42
Cap.XIII ICAR, OMUL VERDE SI XOCHIPILLI.....	45
Cap.XIV Zeus și Balaurii	51
Cap.XV. Teciztecatl, Crizantema și Psyche	55
Cap. XVI. Apolo, Artemis și Calea Zeilor	59
Cap.XVII. Paznicul Palatului ceresc, Căinile Foo și Eilid	65
Cap. XVII Cronos, Kairos și Turnul de Fildes.....	69
Cap. XIX Homo religiosus sau Homo Sapiens.....	73
Cap. XX Steaua lui David și Kabala	75
Cap. XXI „, De-al meu propriu vis, mistuit mă vaet...”	77
Cap.XXII Arhetipul sau Sublimismul Ancestral	80
CUPRINS.....	87